

Bruxelles, 12. srpnja 2022.
(OR. en)

11073/22

AGRI 320
AGRIFIN 67
AGRIORG 68

NAPOMENA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Vijeće
Predmet:	Stanje na tržištima, osobito nakon invazije na Ukrajinu

Za delegacije se u Prilogu nalazi sažetak stanja na glavnim poljoprivrednim tržištima EU-a, osobito nakon invazije na Ukrajinu, s ciljem održavanja ministarske rasprave na sastanku Vijeća (poljoprivreda i ribarstvo) 18. srpnja 2022.

Predsjedništvo smatra da bi se razmjena mišljenja trebala usredotočiti na sljedeća dva pitanja kako bi se provjerilo trenutno stanje i razmislilo o daljnjim koracima:

1. što misle države članice o izgledima za ovogodišnju žetvu s obzirom na krizu u Ukrajini, a u cilju stabilizacije opskrbe žitaricama kako bi se zadovoljila potražnja unutar EU-a i u svijetu?
2. kakva su iskustva država članica u pripremi provedbe izvanredne potpore za prilagodbu za proizvođače u poljoprivrednim sektorima ili drugih mjera koje su poduzete ili koje treba poduzeti? Koje bi druge mjere predložile države članice?

Stanje na poljoprivrednom tržištu

Uvod

1. U kontekstu rata u Ukrajini u ovom je trenutku gospodarsko stanje u poljoprivrednom sektoru vrlo teško.
2. Trenutačna blokada crnomorskih luka koju nameće Rusija prouzročila je manjak u ukrajinskom izvozu osnovnih žitarica. Cijene su dostigle rekordno visoke razine na tržištu, iako je posljednjih tjedana zabilježeno određeno smanjenje. Proizvođači krmnih smjesa, kao i prerađivači u drugom dijelu proizvodnog lanca, traže sirovine koje je teško nabaviti zbog ograničene opskrbe i visokih cijena. Utjecaj ruske agresije u Ukrajini znatno se osjeća i na energetskom tržištu i tržištu poljoprivrednih ulaznih materijala. Rusija je veliki izvoznik nafte i prirodnog plina. Poljoprivreda i njezini svjetski lanci opskrbe općenito ovise o fosilnim gorivima (nafta i prirodni plin).
3. Visoke cijene ulaznih materijala imaju velik utjecaj na poljoprivrednu proizvodnju i proizvodnju u drugom dijelu proizvodnog lanca. U tom su pogledu najviše pogođeni energetski najintenzivniji sektori. Drugi sektori poljoprivredne proizvodnje, posebno oni s većom dodanom vrijednošću, također su suočeni s gospodarskim problemima zbog povećanih cijena ulaznih materijala. Ne očekuje se poboljšanje stanja u kratkoročnom razdoblju. Iz perspektive sigurnosti opskrbe hranom stanje bi moglo postati teško ako se ta kretanja nastave, ali sigurnost opskrbe hranom i opskrba hranom u EU-u trenutačno nisu ugroženi zahvaljujući otpornosti lanaca opskrbe hranom u EU-u. Kako bi se pomoglo izvozu robe iz Ukrajine uspostavljeni su koridori solidarnosti EU-a i relevantne platforme za povezivanje.

Stanje u glavnim sektorima

4. Kad je riječ o određenim poljoprivrednim tržištima EU-a, suho i vruće vrijeme znatno je opteretilo neke ratarske usjeve. Sad se očekuje da će se proizvodnja **žitarica** umanjiti za 2,5 % u odnosu na 2021. Očekuje se da će prinosi suncokreta biti posebno dobri, što će dovesti do godišnjeg povećanja proizvodnje od 6,9 % i dostizanja novog rekorda od 11 milijuna tona. Očekuje se godišnje smanjenje proizvodnje šećera od 5 %, ali će ona ostati u skladu s petogodišnjim prosjekom, dok je razina zaliha dostatna. Očekuje se stabilna razina upotrebe ratarskih usjeva za biogoriva jer su visoke cijene ograničile oporavak potražnje za gorivom nakon pandemije.
5. Površine **uljarica** u EU-u za žetvu 2022. – 2023. znatno su se povećale (7,5 % u odnosu na isto razdoblje prethodne godine) zbog visokih cijena i privremenog odstupanja kako bi se omogućila sjetva usjeva na zemljištu na ugaru. Posebno se povećala sadnja suncokreta najviše zbog toga što mu treba malo vode i gnojiva. Predviđa se da će proizvodnja uljarica u EU-u iznositi 32,1 milijun tona (+ 7,8 % u odnosu na petogodišnji prosjek), uključujući rekordnih 11,1 milijun tona sjemenki suncokreta, čime bi se nadoknadio gubitak opskrbe iz Ukrajine.
6. Očekuje se da će tržišna sezona **šećera** 2022. – 2023. u EU-u započeti s količinom zaliha iz prethodne sezone od 1,9 milijuna tona (+ 58 % više nego prethodne sezone). Predviđena proizvodnja iznosila bi 15,8 milijuna tona, što je u skladu s petogodišnjim prosjekom, pri čemu se očekuje da će potrošnja ostati stabilna.
7. Povećana proizvodnja **maslinova ulja** za 11 % u EU-u 2021. – 2022. potkrijepljena je većim udjelom ulja u maslinama. Proizvođačke cijene maslinova ulja u EU-u vjerojatno će ostati na nadprosječnoj razini zbog trajno visokih troškova ulaznih materijala i prijevoza te visokih cijena drugih ulja i masti. Predviđa se pad izvoza EU-a u odnosu na prošlogodišnju rekordnu razinu, ali se očekuje i određeni oporavak potrošnje u EU-u. Konačne zalihe mogle bi biti niže od očekivanih te bi kretanja išla u smjeru vjerojatne ispodprosječne proizvodnje u 2022. – 2023. u EU-u.

8. Unatoč smanjenju proizvodnje i uvoza **vina** u EU-u u 2021. – 2022., očekuje se da će se zbog manjeg izvoza i smanjene upotrebe vinificiranih proizvoda za „ostale namjene” (destilacija, ocat, vinjaci) potrošnja povećati za 5 % te dostići 23 l po stanovniku. Potrošači sve više pri kupnji obraćaju pozornost na podrijetlo vina, a zatim na okus i marku.
9. U 2022. potrošnja **svježih breskvi i nektarina** u EU-u po stanovniku trebala bi se povećati na 6,1 kg (još uvijek ispod dugoročnog prosjeka) unatoč manjoj kupovnoj moći. Uzrok tomu mogli bi biti veća proizvodnja, dobri vremenski uvjeti i povratak turizma.
10. Nakon vrlo dobre sezone 2021. s velikom proizvodnjom, dobrom potrošnjom, visokom kvalitetom i niskim zalihama, očekuje se da će se proizvodnja **rajčica** u EU-u 2022. smanjiti za 9 % na 16,5 milijuna tona. Prognozira se pad od 14 % u proizvodnji za preradu i 3 % u proizvodnji za potrošnju u svježem obliku u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Niža proizvodnja uzrokovana je sušom, manjom očekivanom potražnjom, prelaskom na alternativne, profitabilnije usjeve i manjom sadnjom u staklenicima zbog vrlo visokih troškova energije.
11. Cijene **mlijeka i mliječnih proizvoda** u EU-u na rekordnoj su razini. Iako su cijene obranog mlijeka u prahu i punomasnog mlijeka u prahu u EU-u i dalje relativno stabilne (ali visoke), a cijene sirutke donekle padaju, druge cijene i dalje rastu. Tim se kretanjima podupiru cijene sirovog mlijeka u EU-u na rekordnim razinama. Unatoč tome, marže poljoprivrednih gospodarstava i dalje su niske zbog visokih troškova ulaznih materijala. Zbog suhih i toplih vremenskih uvjeta tijekom proljeća, koji su utjecali na kvalitetu i dostupnost trave te drugih sastojaka hrane za životinje, razvoj prinosa mlijeka u EU-u mogao bi u 2022. biti niži nego što se očekivalo (0,4 %), na što je također utjecala smanjena upotreba hrane za životinje zbog njezinih visokih troškova. Zajedno s manjim mliječnim stadom (-1 %) u EU-u se u 2022. očekuje pad isporuke mlijeka za 0,6 %. Zbog smanjene kvalitete trave i smanjene upotrebe hrane za životinje uzrokovane poteškoćama povezanim s dostupnošću i troškovima vjerojatno će se smanjiti i udio mliječne masti i bjelancevina, čime će se dodatno ograničiti dostupnost krutih mliječnih tvari za preradu. Proizvodnja sira i vrhnja u EU-u mogla bi i dalje rasti te tako smanjiti dostupnost mliječne masti za proizvodnju maslaca i punomasnog mlijeka u prahu. Očekuje se povećanje izvoza sira, a domaća upotreba mlijeka i mliječnih proizvoda mogla bi u 2022. blago porasti (0,3 %), pod pretpostavkom da se maloprodaja i sektor prehrambenih usluga trajnije oporave, a da prijenos visokih proizvođačkih cijena duž lanca na potrošače bude ograničen.

12. Kad je riječ o **mesu**, očekuje se da će se proizvodnja govedine u EU-u 2022. smanjiti za 0,5 %, uglavnom zbog strukturne prilagodbe u sektoru govedine i mlijeka i mliječnih proizvoda, unatoč visokim cijenama. Izvoz iz EU-a trebao bi se povećati uglavnom na postojeća tržišta visoke vrijednosti, no ograničen je rekordno visokim domaćim cijenama. Uvoz u EU u porastu je zbog brazilske ponude. Sve veća zabrinutost za okoliš, smanjeni izgledi za izvoz, trajno visoki troškovi ulaznih materijala i afrička svinjska kuga trebali bi poništiti poticaj za visoku cijenu svinjskog mesa i dovesti do smanjenja proizvodnje. EU je opskrbljivao Kinu tijekom dvije godine teške krize afričke svinjske kuge, no sada Ujedinjena Kraljevina ponovno postaje prvo izvozno odredište EU-a. Proizvodnja peradi u EU-u trebala bi se stabilizirati u 2022. Cijena tovnih pilića u EU-u dovoljno je visoka da nadoknadi visoke troškove ulaznih materijala, no među ostalim čimbenicima i dalje se širi visokopatogena influenza ptica. Trgovina s Ujedinjenom Kraljevinom nastavlja se na razini od prije Brexita, ali EU gubi udio na nekim izvoznim tržištima. Očekuje se da će se uvoz djelomično povratiti na razine iz razdoblja 2016. – 2019., iako trgovinski tokovi s Ukrajinom dovode do određene neizvjesnosti u pogledu rasta. Unatoč dosad najmanjem stadu ovaca i koza u EU-u, u 2022. se očekuje da će se broj životinja koje se šalju na klanje stabilizirati. Trgovina bi se trebala ponovno pokrenuti, ali će i dalje biti na relativno niskim razinama, što dovodi do trajno visokih domaćih cijena.

Zaključak

13. Ruska invazija na Ukrajinu znatno je poremetila svjetska poljoprivredna tržišta i poljoprivredna tržišta EU-a te uzrokovala nesigurnost opskrbe hranom u svijetu u razdoblju oporavka nakon bolesti COVID 19 koje je i inače obilježeno inflacijskim pritiscima u pogledu energije, sirovina, gnojiva i tereta. Svjetske cijene poljoprivrednih proizvoda porasle su za 30 % od početka invazije, iako je posljednjih tjedana zabilježeno određeno ublažavanje. Vremenski uvjeti u EU-u, a posebno produljeno suho razdoblje koje pogađa nekoliko regija, stvaraju dodatne izazove za novu žetvu, za koju se očekuje da će biti niža nego što je to prvotno bilo predviđeno.

14. Iako je u pogledu hrane EU u velikoj mjeri samodostatan i ima vrlo veliki suficit u trgovini poljoprivredno-prehrambenim proizvodima, pri čemu se od jedinstvenog tržišta EU-a ponovno može očekivati da će dokazati svoju sposobnost apsorpcije šokova, sve su veće bojazni u pogledu cjenovne pristupačnosti zbog visokih cijena i inflacijskih pritisaka. Iako se obujam potrošnje hrane može činiti nepromijenjenim, očekuje se smanjenje vrijednosti potrošnje jer bi se neki potrošači i prerađivači hrane mogli udaljiti od proizvoda veće vrijednosti i prijeći na jeftinije proizvode.
-